

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Non solum Deus est subiectum Theologiæ respectu veritatum
necessarium, sed etiam contingentium. c. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

tarie, sicut paries, & eo modo aliquid est obiectum visus, nimirum aut per se, aut per accidens, sicut rationem coloris participat: sic etiam omnia, quæ considerat habitus, habent aliquem ordinem, vel spectant aliquo modo ad subiectum illius, non quod ita subeant rationem subiecti, ut eis per prædicationem conueniat, sed quod aliquomodo ea de subiecto ipso in recto, vel in obliquo dicantur, & ideo aliquem ad illum ordinem habeant.

Ratio Scoti eadem reddit. Scot.

Ad hanc rationem reuocari potest ratio Scoti, qui in q. 2. illa laterali §. De secundo, illam solam assignat proprietatem subiecti, in qua ceteras, quas ex mente Durandi initio adduximus, videtur optime comprehendisse. Eavero est, ut ipsum contineat in se veritates omnes, quæ in scientia considerantur: esse enim debet causa, & principium omnium illarum, ut inductione constet. Quare

in §. contra istud, respondens ad 1. rationem, quam contra adduxit: dicit alio modo obiectum comparari cum potentia vel habitu, quam subiectum: illud enim comparatur ut id, quod mouet tantum, hoc est, ut id, quod intelligitur, vel cognoscitur, quod sane conuenit cuiusque proprietati, aut conclusioni, quæ de se aliqua habitus considerat: at vero subiectum comparatur sicut causa ceterorum omnium, circa quæ habitus ille versatur. Ex quo probatum manet id, quod S. Thom. assumpsit, in maiori propositione; videlicet, illud esse subiectum Theologiæ, sub cuius ratione cetera omnia referuntur ad Theologiam, hoc est tanquam habentia ordinem ad illud, ab ea considerantur, quo fit, ut debeat esse quid in complexum, ut si primum fundamentum ceterorum, & de ipso cetera omnia quodammodo prædicantur: huiusmodi autem est Deus sub ratione absoluta Dei. Ei namque tanquam primo fundamento conueniunt cetera, quæ in Theologia tractantur, vel quia sunt ipsi essentialia, aut per modum proprietatis à nobis considerantur, vel quia ab eo facta sunt, & de ipso, ut de causa dicuntur. Merito igitur Theologia nostra de ipso Deo, ut de subiecta materia disputare dicitur, demonstrans quæ illi essentialiter conueniunt, & quæ sola sua voluntate ipsi tribuuntur.

Huc etiam spectat ratio secunda S. Thomæ in hoc articulo, quæ talis est: idem est subiectum principiorum, & totius scientiæ: nam tota scientia virtute continetur in principiis: sed Deus est subiectum articuloꝝ fidei, qui sunt Theologiæ principia: de ipso enim Deo credimus omnia, quæ in articulis enuntiantur: ergo Deus est subiectum Theologiæ. Aduertit tamen Caietanus in hoc art. §. Ad hanc obiectionem, non satis conuenire S. Thomam, & Scotum in modo quo asserunt subiectum virtute continere conclusiones, quæ demonstrantur in scientia. Scotus enim putat in subiecto, ut in causa sufficienti, & adæquata, licet non proxima contineri: dicit non proximam, quia secunda passio non continetur, nisi media prima: dicit autem sufficientem, & adæquatam, quia censet non posse esse subiectum alicuius scientiæ peculiaris aliquid commune secundum genus, sed secundum speciem specialissimam, quam vocat sufficientem, & adæquatam causam omnium conclusionum.

Sententiam hanc paucis indicat: videtur Scotus in illa q. 2. laterali §. Contra istud arguitur, in solut. 2. doctrinam vero S. Thomæ ipse Caietanus aliter explicat. Censet enim necessarium esse in

In subiecto quomodo conclusiones continentur. S. Thom. Caiet.

subiecto alicuius scientiæ conclusiones contineri, non ut in causa sufficienti, & adæquata: sed saltem, ut in causa prima, & in suo ordine sufficienti: inquit in suo ordine, quia adiuncto aliquo, quod participat rationem illam communem, ex ea sufficienter oritur. Quocirca ratio aliqua generica potest esse subiectum in aliqua scientia, quæ sit vna secundum speciem, ut numerus generatim in Arithmetica: posita enim communi ratione numeri, & adiuncta ratione numeri particularis: sequuntur singulæ veritates, quæ in numero, ut in causa prima, & sufficienti, in suo ordine continentur. Hanc doctrinam non tradidit expresse S. Doctor in articulo, optime tamen eam colligit Caietanus ex eo, quod secundum doctrinam Doctoris sancti, & communem omnium sententiam, potest esse vna scientia secundum speciem, circa subiectum aliquod vnum secundum genus: qualis est Arithmetica circa numerum, philosophia circa ens mobile, &c. Verum quod attinet ad præsentem controuersiam, cum subiectum Theologiæ, scilicet Deus, sit vnum secundum speciem, imo secundum numerum, continebit omnes veritates huius scientiæ tanquam adæquata, & sufficienti causa illarum.

CAPVT VI.

Non solum Deus est subiectum Theologi respectu veritatum necessariorum, sed etiam contingentium.

Superest vero difficultas cum Bassoli, an eadem ratione Deus sit subiectum Theologiæ quoad veritates necessarias, & contingentes. Ipse enim, ut præced. c. commemorauimus, putat esse subiectum respectu veritatum contingentium secundum rationem non deitatis, & essentialis, sed voluntatis: eo quod Deus non sit causa rerum in quantum est, sed in quantum vult, ut ostendimus disp. 81. c. 1. Mihi autem placet summopere sententia Scoti in ea 2. q. laterali, bi docet, sub ratione solum deitatis esse subiectum respectu veritatumque veritatum: esse autem non posse sub ratione voluntatis, facile probatur ex fundamento initio posito, & in 4. c. repetito. Quoniam subiectum ita debet esse quid in complexum, ut nulla de ipso supponatur in scientia facta enunciatio: quia ratione diximus c. 4. Deum sub ratione Glorificatoris non posse esse primum subiectum Theologiæ: quia in eo iam supponitur aliqua enunciatio, scilicet Deum esse glorificatorem: atqui eadem ratione Deus, quatenus à nobis concipitur sub ratione voluntatis, non est quid in complexum, sed de ipso supponitur facta enunciatio, qua dicitur velle aliquid facere: ergo sub hac ratione non potest esse primum subiectum Theologiæ.

Quod vero assererat Bassolis pro sua sententia, nullius ponderis est. Quamuis enim Deus non sit causa rerum, & veritatum contingentium in quantum est, sed in quantum vult, tamen primum subiectum, de quo omnia prædicantur, est ipsemet Deus in quantum est. Prædicata autem harum veritatum includunt actum voluntatis, ratione cuius de ipso Deo enunciantur: ratio igitur voluntatis potius se habet ex parte prædicati, quam subiecti: sicut de ratione Glorificatoris idem Bassolis supra docuerat.

Aduertit tamen Scotus q. illa 2. laterali §. Ad primam questionem, & sequenti, Deum, sub ratione Deitatis

Opinio Bassoli.

44.

Scotus.

Dissoluitur fundamentum Bassoli.

Deitatis, non eodem modo esse primū subiectum Theologiæ, quoad veritates necessarias, & contingentes. Nam necessarium dicitur esse subiectum quia eas virtute continet ex natura rei, & necessarium, quoniam adhuc non est eodem modo subiectū in Theologia secundum se sumpta, & in ea, vt est in viatoribus. In Theologia namque secundum se, quæ euidentiā habet harum veritatum, Deus ita est primum subiectum, vt euidentiā sui faciat euidentiā omnium illarum veritatum: in Theologia autem viatorum ea ratione solum, quia omnes illas in se continet, & aptum est euidentiā sui, si ea haberetur, illarum euidentiā generare. At vero Deus relatus ad veritates contingentes, est (inquit) primum subiectum, non quod virtute omnes illas contineat, sed quia est primum cui inesse debet primum prædicatum primæ veritatis contingens, quod est esse primum subiectum omnis prædicationis.

Quomodo Deus sit subiectū utriusque veritatis.
Ego verò non negarem, ita esse subiectum Theologiæ relatum ad utraq; veritates, vt eas in se, tamen non eodem modo continere dicatur. Contingentes enim liberè continet, vt causa efficiens illarum: necessarias autem necessarium ex natura rei, quod Scotus virtualiter appellauit: eo quod in illo virtute videtur inclusa eo ipso, quod illi ex natura rei conueniunt.

Existimo etiam contra Scotum, Deum non esse subiectum veritatum necessariorum, in Theologia secundum se, hæc enim aut est Theologia Dei, aut vi dentium ipsum, sicuti est, utraque autem est simplicissima notitia ipsius, & omnium veritatum necessariorum, quæ, nostro modo intelligendi, ei in prædicatione tribuuntur, in simplici autem notitia non est subiectum, & prædicatum, solum igitur in nobis viatoribus qui compositione æternas veritates de Deo enuntiamus, Deus habet rationē subiecti, de quo nostra Theologia aliquid enuntiat, & tractare dicitur, at respectu veritatum contingentium, Deus certe subiectum est Theologiæ secundum se, nam Beati non vnico simplici intuitu videt essentiam Dei, & creaturas, vt infra d. 50. c. 7. ostendimus. Idcirco de Deo compositione enuntiare possunt, & diuisione negare ea, quæ sunt extra ipsum. Alia tamen ratio est Theologiæ, quam Deus de se habet, ipse enim vnico intuitu se, & cetera omnia cognoscit, quare cognitionis illius non possumus subiectum, & prædicatum re ipsa assignare, quauis nostro modo intelligendi utrumque in Deo distinguamus.

CAPVT VII.

Argumenta quæ possunt opponi.

Primum argumentum.
Contra hanc postremam sententiam sunt argumenta, ex quibus aliqua tertia opinio probare videntur. Primum est. Nulla scientia probat de suo subiecto an sit, & quid sit, sed hæc duo supponit, vt dicitur 1. Post. c. 1. sed Theologia non solum probat, quid sit Deus, sed etiam, an sit, ergo Deus non est subiectum ipsius. Respondgo in Theologia ex propriis eius principiis, quæ sola reuelatione nota sunt, hæc duo non probari ratione aliqua, sed ita supponi Deum esse, & primum ens omnium rerum principium, & causam esse, sicut esse Trinum, & vnum, & reliqua principia, quæ dicuntur articuli fidei. Theologus autem aliunde tanquam philosophus, rationibus à posteriori probat esse Deum, & esse vnum, quod intel-

lestimos homines non desint, qui aut negent vnū esse Deum, aut, quod peius est, negent, ipsum esse: superius enim dixi Theologum plurimum iuuari bona philosophia. Sed quauis fides doceat Deum esse, & esse vnum; hæc tamen duo non numerantur inter articulos fidei apud omnes, sed inter necessario requisita ad articulos, vt docet S. Tho. 2. 2. q. 1. art. 5. ad 3. Supponitur autem quid sit Deus eo genere conceptus, quem pro hoc statu viatores habere possunt per species aliarum rerum, addendo, & dērahendo, vt notauit Egidius q. 27. illa 3. ad 3. & Henric. in Sum. art. citato ad 5. de quo genere cognitionis dicemus disp. 22. c. 4.

Secundo arguit Gregorius in co. 2. 2. in confirm. 2. conclusionis: Si Deus sub ratione Dei esset subiectum Theologiæ, posset etiam comprehendere à Theologia: ad habitum enim alicuius subiecti spectat considerare, quæcunque illi conueniunt, & conuenire possunt, quod idem est atque ipsum comprehendere: sed Deus comprehendere non potest à Theologia: ergo neque subiectum illius esse. Respondeo, non opus esse, habitum quemlibet scientiæ adesse esse perfectum, vt comprehendat subiectum, vel obiectum suum, & ita ipsum penetret, vt cognoscat omnia, quæ ei conuenire possunt: & quauis aliquis habitus esse possit in creatura, qui subiectum, vel obiectum creatum comprehendat, nullus tamen esse potest ita perfectus, vt circa Deum hoc modo operari possit, etiam ipsum clare intueatur satis ergo est, vt sit habitus scientiæ de aliquo subiecto, multa de ipso cognoscere, & de suis principiis deducere.

Aliud absurdum alij conantur inferre, vt refert Gregorius, si vltima opinio vera sit: quia nimirum sequeretur, esse aliquam Theologiam, quæ infinitas veritates de Deo cognoscat; eo quod de ipso sub ratione absoluta infinita enuntiare possunt. Quod tamen absurdum, non sequitur, si dicamus, Deum esse subiectum Theologiæ, sed peculiari illa ratione. Sed hoc etiam friuolum est: Dei namq; perfectiones, & prædicata, quæ ipsi conuenire dicuntur, non sunt numero infinita actū: aut enim sermo est de perfectionibus secundū se, & re ipsa: & hoc modo non sunt plures, nedum infinitæ: est enim in Deo simplicissima essentia, absque vlla alia distinctione quam personarum, infinita secundum esse, non tamen numero, & multitudinem. Si vero loquamur de perfectionibus Dei ab aliquo intellectu cognitis, adhuc non sunt infinitæ, primum quidem in intellectu diuino, & Beatorum: hi enim non distinguunt in Deo attributa, & perfectiones inter se, & ab essentia, vt disp. 113. cap. 2. dicemus. Deinde neque in intellectu viatorū infinitæ sunt: nullus enim hactenus infinitas de Deo concepit, aut inuenit perfectiones. Denique quamuis rerum creaturarum perfectiones, quæ ad Deum relatæ quodammodo de ipso, sicut effectus de causa, possunt prædicari, sint distinctæ, & infinitæ, si possibiles etiam comprehendas: opus tamen non est dari creatam aliquam scientiam, quæ omnes cognoscat: sed satis est, si aliquas præcipuas consideret. Gregorius autem non censet absurdum, esse scientiam aliquam creatam, quæ cognoscat Deum simul, & infinitas creaturas, vt inferius ostendimus disput. 50. c. 7. Nihil ergo hoc argumentum ipse Gregorius probat.

Tertio arguit Egidius, si Deus sub ratione absoluta Dei, non sub aliqua particulari, esset subiectum

Solutio.

28.
An Dei perfectiones infinitæ sint.

Tertium argumentum Egidius.